N°. 2644 1856.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitensteden ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG 9 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 8 Januarij.

Wij geven hier plaats aan eene vrij uitvoerige aanbeveling van het werk, genaamd: *Over de oude en nieuwe scholen*, door J. W. Karl. Uit het Hoogduitsch, Sittard J. K. Alberts, alhoewel wij de daarin ontwikkelde zienswijze niet in alle punten deelen. Er worden daarin vele nuttige wenken gegeven. Zulks is ons genoeg om, onder het boven gemaakte voorbehoud, het volgend ons toegezonden stuk in onze kolommen op te nemen.

»Het belangrijk werk, waarvan wij hier de vertaling aankondigen, was ons sedert eenigen tijd reeds gunstig bekend. Toen wij het voor de eerste maal lazen, en naderhand herlazen, konden wij den wensch niet onderdrukken, van het door een bekwame hand vertaald te zien. De wenken, door J. W. Karl over het hooger en lager onderwijs van Pruissen gegeven, verdienen ook door ons, Nederlanders, behartigd te worden. Ons schoolwezen toch, vooral het lager, is sedert een reeks van jaren grootendeels *naar* —, of ten minste *even als* dat van Pruissen ingerigt. Men ontwaart dezelfde rigting, hetzelfde studieplan, dikwerf dezelfde methode, dezelfde begrippen, en ook dikwerf dezelfde rezultaten. Men ziet met een blik van medelijden, met een schamperen grimlach op de leermethode en studiën van latijnsche scholen, kollegien en seminariën neêr. Filozofie en theologie heeft men vooruit doen gaan. In één woord, alles is vernieuwd, verbeterd, vervolmaakt.... of ten minste veranderd. Zij, die voorheen om hun onderwijs de toejuiching van geheel Europa inoogstten; die een ontelbaar getal voortreffelijke en geleerde mannen, tot heil van Kerk en Staat vormden; ook zij,... (zoo zegt men),... zijn niet meer op de hoogte, zijn te stationnair, zijn verouderd, ja, (vergeef mij de uitdrukking,) zijn versleten! Zoo oordeelt men. En hoe wordt nu die even onregtvaardige als laakbare beschuldiging bewezen? — Men wijst u op eenige leemten in de methode van vorigen tijd, het onderwijs werkte niet op het verstand, maar was bloot geheugenwerk; men ontwikkelde niet, men belette de vlugt van het genie; men gebruikte voor Latijn en Grieksch te veel heidensche schrijvers; men bond zich angstvallig aan schoolsche vormen en begrippen; men vergenoegde zich met te weinig vakken, enz. enz.

»Lees nu het werkje *over de oude en nieuwe scholen;* lees zonder vooroordeel, en gij zult verwonderd staan over de treurige gevolgen, die het nieuw onderwijs na zich sleept; gij zult de groote verblindheid beklagen van mannen, die inderdaad groote geleerdheid bezitten, maar die door het voorbeeld van vrijdenkers en *rationalistische* Protestanten verleid, den ouden weg verlaten hebben, om zich te wagen op een pad, dat wel nieuw is en aanlokkelijk schijnt, maar dat niet geleidt tot het zekere en verlangde doel. Wij geven gaarne toe dat het oude door langdurige ondervinding beproefde schoolwezen in eenige punten gewijzigd, of verbeterd, of naar den tegenwoordigen stand der wetenschappen aangevuld moest worden; maar geeft dit nu het regt om het volgens onbepaalde theoriën te veranderen, zonder er aan te denken, dat de inrigting daarvan eene zaak der ondervinding is? (zie bl. 122.) Over die zaken, welke bij het ontwerpen van een studieplan in aanmerking komen, kan men wel volgens theoriën vermoedens maken, maar niet dan na ondervinding, en wel na eene lange en veelzijdige ondervinding, een zeker oordeel verkrijgen. En in plaats van de zoogenaamde misbruiken en onvolmaaktheden van het oude schoolwezen langzaam en voorzigtig te verwijderen, heeft men in onbezonnen duizeling alles ten onderste boven geworpen, en voor de ondervinding van eeuwen theoriën ingewisseld. (t. a. p.)

»Leer dan ook de rezultaten van dat nieuwe schoolwezen kennen.

»Het schoolplan van den vroegeren tijd was er voor berekend, om de hoogere geestvermogens te vormen, en den jongeling daardoor voor de wetenschap en het leven bekwaam te maken; daarentegen wordt er in het nieuwere (voornamelijk in het pruissische) plan van onderwijs slechts naar gezien, om den geest met zoo veel kennis op te vullen als mogelijk is; vroeger had men bij voorkeur de formeele, nu de materiëele vorming op het oog. Men verwaarloost het vormen van den smaak, en spreekt met verachting van het oefenen van het geheugen, alhoewel dit de eerste voorwaarde van alle kennis is; daarentegen worden de leerlingen reeds in teederen leeftijd door de wiskunde gedwongen, zich aan het afgetrokken te gewennen; alle leerboeken, zelfs de vaderlandsche spraakleer, zijn vol van duistere, vaak metafysische uitdrukkingen, en onze onderwijzer is er het meest voor bezorgd, om de knapen in alle stoffen tot zelfdenken te brengen en het hun vroeg in te prenten, dat er niets zoo onwaardig is, als aan een onderwijzer of boek te gelooven in iets dat men niet door en door begrijpen en bewijzen kan. Langs dien weg heeft dan ook nu de kritiek geheel ons onderrigt doorgedrongen. Zelfs het kind moet nu niet meer gelooven, tot het zijn geloof bewijzen kan; en even als de leerling der spraakkunst geen regel meer van buiten mag leeren, die hij niet uit algemeene taalwetten begrepen heeft, zoo moet ook de arme leerling van den katechismus geen punt van godsdienstig onderwijs in het geheugen prenten, dat hij niet uit het idee des Christendoms weet af te leiden. (Zie bl. 19—21.)

»Met de zedelijke en godsdienstige vorming van den jongeling gaat het niet beter. Wij willen hier niet in bijzonderheden treden, daar dit punt vooral Pruissen betreft, maar toch raden wij den lezer ten dringendste aan, het tweede artikel (bl. 23—42) met groote aandacht te lezen. Dit punt is meesterlijk behandeld; en het gevoel, dat hier overal heerscht, doet het hart des schrijvers eer aan. Waar het den vooruitgang in de wetenschappen betreft, daar redeneert en bewijst hij slechts, maar waar het vooral op het eeuwig welzijn des jongelings aankomt, daar geeft hij bovendien zijn gevoel in warme bewoordingen lucht. Beklagen wij met den schrijver het lot dier hoopvolle jongelingen, die door een verkeerd systeem van onderwijs, aan hun-zelven overgelaten en aan de grootste gevaren roekeloos worden blootgesteld.

»Zeg niet dat het oude schoolwezen ook zijn gevaren had; dat het het heidendom zonder voorzigtigheid of maat naakt en bloot aan de jongelingschap voorstelde; dat het nieuwe ten minste hierin een groote weldaad heeft bewezen, door de jeugd voor heidensche gevoelens te beveiligen, en ze door de schriften der Kerkvaders genoegzaam te vormen. — Plaats tegenover die opwerping de ondervinding van eeuwen, en gij zult bevinden dat zij specieus en oogenschijnlijk, maar alles behalve gegrond en waar is. Vooreerst is het onwaar dat het oude schoolwezen het heidendom zonder voorzigtigheid of maat aan de jongelingen voorstelde: het deed hierin niets anders dan de voetstappen te drukken van de Kerkvaders in de eerste, van de klooster- en domscholen, en van de Benediktijnen in de volgende, en vooral van de Jezuiten in de laatste eeuwen. En met welk eene voorzigtigheid deze voortgingen, kunnen, onder anderen, de gezuiverde uitgaven der klassieke schrijvers bewijzen, waarin men al datgeen wat slechts eenigzins aanstoot kon geven, zorgvuldig uitgelaten of veranderd heeft. Maar, welaan, veronderstellen wij eens dat een jongeling een volledige uitgaaf van de heidensche schrijvers, die gewoonlijk op de scholen verklaard worden, in handen krijge, dan nog is het gevaar zoo groot niet als men beweert. Een jongeling, die er ongelukkig toe besluit om met opzet onzedelijke boeken te lezen, zal geen latijnsche of grieksche schrijvers zoeken, maar de werken in zijn moedertaal; de werken die hij in boekwinkels en bibliotheken, ja op de toilettafel van zijn moeder en zusters aantreft, en waaruit hij het vergif met volle teugen kan drinken, terwijl hij het zich uit de klassieken met moeite en inspanning bij druppels verschaffen moet.

»Maar nogthans, de lezing der klassieken vervreemdt de jeugd van den geest des Christendoms; omdat de schrijvers, wortelend in heidenschen bodem, tegelijk de teedere planten der jeugdige harten aan zich boeijen, en ze aldus verwijderd houden van den weldadigen invloed des Christendoms. En hoe het ook zij, kan men de jeugd dan niet genoegzaam door de schriften der Kerkvaders vormen?

»Wij zijn van oordeel", antwoordt de schrijver (bl 58), »dat die lezing niet slechts geoorloofd, en wegens zekere »tijdsomstandigheden noodzakelijk is; maar dat zij *goed* »*in zich*, en *voor de vorming der jeugd even heilzaam* »*als onontbeerlijk is*. Wij zullen van die tegenwerpin »intusschen afziende, van het veelvuldig nut der klas»sieke studiën spreken. Waar dan spraak zal zijn van »den christelijken zin en zeden, zullen wij op de ge»maakte opwerping terug komen."

»Nu volgt het bewijs der duidelijk geformuleerde thesis: een grondige wederlegging der geopperde moeijelijkheid; en het geheele artikel wordt met een schoone en waarlijk verhevene plaats geëindigd (bl. 66—69).

»Zoo zijn wij genaderd tot artikel IV, *over de hoogescholen*, waarin het nieuwe studieplan en de leerwijze der theologie, (hoofdzakelijk van Pruissen,) behandeld worden. Het is onnoodig te herhalen, dat men, ook in de theologie het oude pad heeft verlaten, en door fraaije bespiegelingen geleid, meer gedacht heeft om veel, dan wel om iets goeds te geven. De theologie is niet meer in hoofdpunten verdeeld, maar veeleer in een aantal vakken versnipperd. Bijvakken worden ten koste der hoofdvakken uitgebreid, en het nuttige voor het noodzakelijke getrokken. De toekomende theoloog, hetzij hij in verstand en bekwaamheden uitmunte of niet, de theoloog, zonder onderscheid, wordt genoodzaakt het grootste gedeelte van zijn kostbaren tijd te besteden, niet aan de noodzakelijke wetenschappen, maar aan alles wat aan de studie der theologie nuttig kan zijn. En lieve hemel! wat kan er al niet nuttig zijn als het slechts hier op aankomt! — Dat er in al die bijzondere takken der theologische wetenschap eenig onderrigt gegeven worde, kan niemand met reden gispen, maar dat iedereen, wien hij ook zij, met al die vakken zijn hoofd moet vullen, is hoogst af te keuren. Daarvan moet natuurlijk het gevolg zijn, dat wij in de plaats van grondige geleerden, veelweters vormen en verwarde hoofden krijgen.

»Was dit slechts het eenigste ongerief van de tegenwoordige methode, en gaf zij daarvoor een grondige kennis der godgeleerdheid, dan nog zouden wij hier overheen stappen. Maar wat gebeurt er? Met wezenlijke veronachtzaming der hoofdzaak spant men zijn krachten in, vooral om de leerstukken der christelijke godsdienst tot een systeem te brengen; de theologie moet met bespiegeling doordrongen worden en, van daar dat de kennis van het positieve op den achtergrond geraakt. En nogthans, wat is er noodzakelijker voor een theoloog, welke plaats hij ooit in de Kerk bekleeden wil, dan de zuivere leer der Kerk op het naauwkeurigst te kennen, die uit positieve betoogbronnen te kunnen bewijzen, en alzoo de kennis der heilige overlevering te helpen verbreiden. In weerwil hiervan dringt men zelden door tot in het innerlijke van de afzonderlijke geloofsleeringen: het bewijzen, ten minste uit konciliën en kerkvaders is armzalig, en de wederlegging der dwalingen ontbreekt niet zelden geheel en al.

Welke rezultaten deze methode heeft opgeleverd, legt de schrijver bl. 77 en 78 kort en bondig bloot.

Na het verkeerde der nieuwe methode aangetoond te hebben, komt de schrijver er openhartig voor uit, dat ook de oude theologie haar zwakke zijde had. Reeds op bl. 71 had hij te kennen gegeven, dat de geschiedenis der Kerk, en misschien ook de pastoreel niet genoegzaam behandeld werden; hier wijst hij op het gebrekkige van het armoedig onderrigt in de casuistiek voor dat deel der geestelijkheid, hetwelk den grooteren kursus niet volgde. Dit was een groote verkeerdheid, die met alle regt is weggenomen. — Men ziet het, het oud en eerbiedwaardig gebouw der theologie behoefde aan den een of anderen zijvleugel eene kleine verandering, maar het verdiende niet, zonder zekere heiligschennis, onder den voet gehaald en vervangen te worden door een hedendaagsch nieuwmodiesch kasteel!

Het artikel wordt gesloten met een beschouwing van de *eigenlijke wijze van onderrigting*. De schrijver geeft hier niet zijn eigen gedachten, maar een openbare oorkonde der pruissische Regering, die behartigenswaardige wenken bevat. Tegenwoordig leest men voor, en bij gevolg, hoort men aan; voorheen waren het oefeningen in redetwist en zamenspraak, en thans.... »verzinkt het »grootste getal onder het bloote hooren en naschrijven »van het gehoorde al te ligt in eene lijdelijkheid, die, »terwijl zij het tot geen nuttige wetenschappelijke werk-

»zaamheid laat komen, tevens als een bron van zedelijke »afdwalingen moet beschouwd worden." (Woorden der pruisische oorkonde.) — Dan nog iets over den *schoolschen vorm*, die zondebok der oude, en dat schrikbeeld der nieuwe theologie. (*Wordt vervolgd.*)

De diskussie in de Kamer van Luxemburg over het aan Mgr. Laurent te verleenen pensioen was kort, maar ernstig en van gewigtigen aard. Het waren vooral twee redenaars, de heer Eyschen, opper geregtsraad, en de heer Simons president der Regering, die van hunne respective standpunten uit met groote zaakkennis, klaarheid en nadruk het woord voerden. — De heer Eyschen, die als het hoofd der katholieke fractie in de kamer van Luxemburg wordt aangemerkt, trad met waardige, krachtvolle taal voor de lang gekrenkte regten der Kerk in 't groothertogdom op, legde de oorzaken bloot waaruit de verwikkelingen tusschen het staats- en het kerkelijk gezag ontstaan waren, regtvaardigde het gedrag des bisschops in de waarneming van zijn herdersambt, en betoogde welsprekend en overtuigend de noodzakelijkheid van een concordaat, voor eene kerklijke organisatie in overeenstemming met de geestelijke behoeften des lands. Zijne rede maakte een diepen indruk op de vergadering.

De heer Simons zette van zijnen kant de omstandigheden uiteen, welke de regten der Kerk in Luxemburg ondermijnd hebben. Hij doet dit met gepaste vrijmoedigheid, waarheidsliefde en met kieschheid; niemand zal 't hem dan ook euvel duiden, dat hij over alle sedert 1842 tot 1848 gerezen kerkelijke geschillen een sluijer wenscht te werpen. Vooral verdient het opmerking, dat hij luide tegen het verwijt van den heer Eyschen, als zouden de vijanden der Kerk 1) den bisschop verwijderd hebben, protesteert. Hij verklaart voor de kamer, dat aan Mgr. Laurent niet wegens zijne ambtsoefening, maar om politieke redenen, het bestuur des Vikariaats ontzegd is geworden. »*Mgr Laurent*», dit zijn zijne eigene woorden »*a été éloigné pour des motifs politiques*, »Deze verklaring regtvaardigt volkomen het bestuur des Bisschops, de Regering erkent daardoor officieel, dat Mgr. Laurent niet wegens ambtsovertredingen of misslagen in het kerkbestuur, zoo als de laster het wel eens wilde doen voorkomen, door den Paus teruggeroepen is. Het ware te wenschen, dat de Regerings president de *politieke redenen*, waarom Mgr. Laurent verwijderd werd, nader hadde aangeduid. Wij weten niet regt wat daaronder te verstaan. Zou men welligt den Bisschop van bemoeijing met Staatszaken willen beschuldigen? Geheel Luxemburg weet, dat hij zich nooit daarmede ingelaten heeft en dat als hem vroeger iets dergelijks ten laste gelegd werd, de regtbank na een verhoor van 149 van staatswege opgeroepen getuigen geen schaduw van grond tot eene aanklagt tegen hem vinden kon. Toen in 't jaar 1848 de revolutie in het groothertogdom losbarstte, en de vijanden der openbare orde overal de vanen des opstands ontrolden heeft de bisschop het volk tot gehoorzaamheid en tot trouw aan het wettig gezag vermaand en door zijn onvergetelijken brief, dien hij destijds uitvaardigde, ter onderdrukking van den opstand meer bijgedragen, dan alle andere middelen welke de regering in 't werk stelde. Z. M. Koning Willem II heeft dan ook de gewigtige dienst door den bisschop bij die gelegenheid aan de openbare rust en goede orde bewezen plegtig erkend.

Aangaande de gebrekkige kerkelijke inrigting van het groothertogdom, deelt de regerings president volkomen de zienswijze van den meergenoemden afgevaardigden Eyschen. Het laat zich uit zijne woorden opmaken, dat hij de oprigting van een bisdom verlangt, dat gewis in alle opzigten de beste kerklijke organisatie voor Luxemburg zoude zijn. (*Kath. Ned. stemmen.*)

Het koncert op Woensdag den 16 dezer, ten voordeele van de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, belooft door de keuze der daarop uit te voeren kunstwerken aan allen, die het zullen bijwonen, een avond van waar kunstgenot.

Door een koor toch van ongeveer 200 zangers en zangeressen, waarbij eenige met roem bekende dilettanten de solopartijen welwillend op zich genomen hebben, zullen onder de leiding van onzen vaderlandschen talentvollen orkest-direkteur J. B. van Bree worden ten gehoore gebragt: Schillers *Lied von der Glocke* in muziek gezet door A. Romberg; de Psalm 84 van den heer van Bree zelven, en het Oratorium *Christus am Oelberge* van Ludw. van Bethoven.

Schillers lied, sedert geruimen tijd hier niet in het openbaar uitgevoerd, is echter bij de kenners genoegzaam als een der beste werken van Romberg bekend, wiens genie zoo door bevalligheid van melodiën als door kracht van harmonie aan dat van den onsterfelijken Haijdn zoo zeer nabij komt.

Wat den Psalm van den heer van Bree aangaat, zij die het koncert in Januarij 1852 bijgewoond hebben, zullen zich met genoegen den indruk herinneren, welken die schoone kompositie op allen te weeg bragt. De waarheid der schoone woorden van dezen Psalm »Welzalig zij, o Heer! die wonen in uw huis" werden door allen zoo door de hoorders als door hen, die tot dit liefdadig en God welgevallig doel hunne medewerking leenden, innig gevoeld, en welverdiende toejuichingen vielen na eene talentvolle uitvoering den komponist ten deel.

Eindelijk zal het schoone Oratorium *Christus am Oelberge*, van den onvertreffelijken toondichter Beethoven, den avond waardiglijk besluiten.

Wij mogen de kommissie tot het koncert voor zoo een keurig programma danken. Indien wij nu, bij een kunstgenot, als dit koncert wederom belooft, de aandacht vestigen op de uitgebreide weldadige werking dezer Vereeniging, waarvan het jaarlijksch verslag ons steeds vernieuwde en verblijdende bewijzen geeft; wanneer wij daarbij denken aan de vele behoeften der armen en de duurte der levensmiddelen, en de daardoor noodzakelijke verhooging der uitgaven dier Vereeniging in aanmerking nemen, dan gevoelen wij ons gedrongen hulde te brengen, aan allen die tot dit koncert zullen medewerken, en de ondervinding van vorige jaren staat ons borg, dat ook dit jaar hun edel streven met eenen luisterrijken uitslag zal bekroond worden.

1) De heer Simons was ten tijde der verwijdering van Mgr. Laurent, lid der Regering.

— Reeds meermalen is gemeld, dat de heer de Lom de Berg, lid van Tweede Kamer der Staten-generaal, voor den Hoogen Raad der Nederlanden zal te regt staan ter zake van eene beweerde overtreding van de wet op de personele belasting, met betrekking op zijn huis, gelegen te Venlo. Men zal zich ook wel herinneren den brief, welke door dien heer dezer dagen nopens deze zaak in verschillende dagbladen is geplaatst. Thans verneemt men dat de heer Mr Wintgens (ook lid der Tweede Kamer) zich met de verdediging van den heer de Lom de Berg heeft belast en derhalve, bij de behandeling dier zaak, voor den beklaagde zal optreden.

Men leest in de *Schied. Ct.* het volgende:

»Naar men verneemt zal in den loop dezer maand, het R. C. kinderkoor *Caecilia* onder de lijding van den heer P. N. Koolen Jr. te Rotterdam, in de societeit Aurora alhier een concert geven. Naar al hetgeen wij reeds vroeger van deze schoone inrigting gehoord hebben, durven wij ons met regt een genotvollen avond voorstellen, te meer daar het doel geheel liefdadig is en, zijn wij wel onderigt strekken zal ten voordeele van de alhier opgerigte spijs-kokerij."

Naar men verneemt, heeft de Consul-Generaal der Nederlanden in Caracas de volgende vordering aan het gouvernement der republiek Venezuela ingediend wegens de mishandeling van de israëlitische kooplieden in Februarij dezes jaars te Coro, namelijk de afzetting van generaal Falcon, den militairen kommandant der plaats en van de regters, die de zaak onderzocht hebben de benoeming van een nieuwen gouverneur en het voorbeeldelijk straffen dergenen die de mishandeling gepleegd hebben. Naderhand zal er eene vordering gedaan worden voor geldelijke schadeloosstelling. (*Utr. Ct.*)

Gisteren avond hield de Typografische Vereeniging *Voorzorg en Genoegen* hare zesde jaarlijksche algemeene feestviering, in de zaal Apollo, aan de Hoogesluis, in tegenwoordigheid van HH. patronen en donateuren; eene vereeniging, welligt de meest nuttige onder den handwerkstand in ons vaderland. De president schetste in eene korte toespraak den bloei der vereeniging, terwijl de eerste secretaris in zijn algemeen verslag, den toenemenden vooruitgang der zaak deed uitkomen en waaruit onder anderen bleek, dat de sterkte van hun ledental op primo Januarij 1856 bestond uit 145, en dat de vereeniging zich mogt verheugen in het bezit van 71 HH. honoraire leden en donateuren, welke met eene jaarlijksche geldelijke bijdrage, deze nuttige onderneming helpen schragen; daarna bragt de penningmeester verslag uit van den vooruitgaanden staat der finantiën.

Na afloop van een en ander, werd de leiding van het feest overgedragen aan den laten ceremoniemeester, J. Breeman, die ook weder op dat feest, door eigen dichtwerk en voordragten, de feestvierenden tot aller genoegen wist te boeijen en te leiden. Tot het laatste oogenblik bleven de leden met hunne vrouwen en meisjes, onder hartelijke vriendschap bijeen, en in den morgenstond ging men in de grootste tevredenheid huiswaarts.

Gisteren ontving men te Goes het berigt van het vergaan van een schip met landverhuizers, vertrokken uit Antwerpen en op slechts een dag reizens van New-York verongelukt. Zoowel de naam van het schip als het getal verongelukten is nog onbekend. — De berigtgever is C. Reynhoudt, van daar, die het schip als matroos bevoer en slechts met een ander matroos, benevens den kapitein en zijn zoon, na vier dagen rondzwalken in eene jol, zonder eenig levensonderhoud, door een engelsch schip gered en te Boston aan wal zijn gezet. De geredde bevindt zich thans te Antwerpen; men wacht spoedig nader berigt, terwijl men in het onzekere verkeert of onder de verongelukten zich ook terzelfder tijd uit Antwerpen naar Amerika vertrokken Zuid-Bevelanders bevinden.

'sGRAVENHAGE, 7 Jan. HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik der Nederlanden, zijn gisteren avond uit Luxemburg in deze rezidentie teruggekeerd. Z. D. H. de hertog van Saxen-Weimar, bevond zich aan het stationsgebouw, om H. D. te verwelkomen.

— Reeds werd dezer dagen gemeld, dat het gouvernement aan de Tweede Kamer der Staten Generaal een ontwerp van wet tot regeling van het lager onderwijs, heeft aangeboden. Dat ontwerp, met de daartoe behoorende stukken, worden gedrukt en rondgedeeld. Intusschen verneemt men, dat in de memorie van toelichting gezegd wordt, dat deze voordragt van het in de vorige zitting ingediende, maar niet afgedane ontwerp hoofdzakelijk alleen in volledigheid, maar niet in strekking of grondslagen verschilt. Onder de bepalingen der nieuwe voordragt treft men de volgende aan:

»In elke gemeente wordt lager onderwijs gegeven in een voor de bevolking en de behoefte voldoend getal scholen, toegankelijk voor kinderen van verschillende gezindheden.

»Het onderwijs wordt dienstbaar gemaakt aan de bevordering van zedelijkheid en godsdienst.

»De onderwijzers onthouden zich van iets te onderwijzen te doen of toe te laten, kwetsend voor de godsdienstige begrippen der gezindheid of gezindheden waartoe de school gaande kinderen behooren.

ALKMAAR, 6 Jan. In het afgeloopen jaar zijn alhier ter graanmarkt aangevoerd: 646 mudden karnariezaad, 235 m. mosterdzaad, 372 m. koolzaad, 42 m. lijnzaad, 1796 m. erwten, 6083 m. tarwe, 7615 m. rogge 10,986 m. gerst, 29,320 m. haver en 3472 m. boonen.

BLOKZIJL, 2 Jan. De heden ter markt gebragt boter was van groote hoeveelheid en de prijs flaauwer. Voor de stukboter werd bedongen *f* 1 à *f* 1.02 het pond; voor het 1/8 vat *f* 20.50 en voor het 1/4 vat *f* 42.

Men leest in de Derde Editie van het *Handelsblad*:

WEENEN, 7 Jan. Uit Odessa wordt gemeld, dat aldaar de generaals graaf Osten-Sacken, de chef van den generalen staf van het leger in de Krim, Kotzebue en Eiprandi uit Nikolajee, zich tot een krijgsraad vereenigd hebben.

BERLIJN, 8 Jan. In de heden gehoudene zitting van het huis der afgevaardigden werd overgegaan tot de verkiezing eens prezidents voor het geheele jaar. Van de 290 uitgebragte stemmen bekwam graaf Eulenburg, (van de regterzijde) [illegible]; graaf Schwerin, 104 stemmen. Eerstgenoemde werd alzoo tot voorzitter gekozen.

DRESDEN, 8 Januarij. Aan de *Dresd. Ztg.* wordt uit Berlijn geschreven, dat de voorloopig uit Petersburg met den telegraaf ontvangen tijdingen, den staat der vredesondehandelingen, welke thans in die hoofdstad plaats hebben, ver van geheel ongunstig voor eene schikking doen voorkomen. Bepaaldelijk doen zij eene weigering door Rusland van de jongste voorstellen, niet voorzien.

MARSEILLE, 8 Jan. Met de Euphrate zijn berigten ontvangen uit Konstantinopel loopende tot 31 Dec. jl. Met deze gelegenheid zijn de generaals Espinasse en Dargeot te Marseille aangekomen. Te Konstantinopel had met veel plegtigheid de overgave aan den Sultan plaats gehad van het grootkruis van het Legioen van eer. Met den griekschen gezant Condonriotti was eene overeenkomst gesloten tot onderdrukking der zeeroverij. Te Kamiesch waren 15 vaartuigen door storm verongelukt en te Eupatoria was den 24sten een met amunitie beladen vaartuig verbrand. Er was officieel tijding ontvangen van de intrekking van het verbod van granen-uitvoer uit Egypte.

Nadere Depeche.

Het lijk van den Poolsch letterkundige Mickiewitz is alhier aangebragt.

Bij zijn antwoord aan den franschen gezant, die hem de orde van het Legioen van eer aanbood heeft de Sultan er zich bijzonder op toegelegd om het gewigt van zijne aanneming eener vreemde orde te doen opmerken.

De Russen ten noorden van Sebastopol verdubbelen hun vuur tegen de werklieden, die toebereidselen maken, om de nog overig gebleven werken en gebouwen te doen in de lucht springen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 6 Jan. Onder de geruchten, die in omloop zijn, behoort dat Keizer Napoleon zich aan het hoofd van een der legers zou stellen, die het aanstaande voorjaar te velde zullen trekken. Men heeft dit reeds meermalen verhaald, doch houdt het niet voor onwaarschijnlijk, alhoewel het niet meer dan een gerucht is. Men zal zich herinneren dat de Keizer verleden jaar herhaaldelijk zijn voornemen kenbaar gemaakt heeft om in de Krim den veldheersstaf op te vatten, en daar nu het voorjaar noch de reis der engelsche Koningin, noch de zwangerschap der Keizerin, noch de algemeene tentoonstelling beletselen zouden zijn, denkt men dat de Keizer dit jaar een leger wenscht aan te voeren, zonder dat

echter nog bepaald is of het aan de Oost- of Zwarte Zee-kust zal zijn.

— Zoodls men weet, heeft de Sultan besloten eene medaille te doen slaan om te worden uitgereikt aan de geallieerde legers. Op een voorstel hem deswege gedaan, om de medaille voor de officieren van goud en die van de soldaten van zilver te doen zijn, moet de Sultan geantwoord hebben, dat hij tusschen dezen geen verschil wilde maken, daar allen denzelfden heldenmoed hadden betoond en dus ook aanspraak hebben op dezelfde belooning.

— Wegens de schaarschheid van het geld heeft het gouvernement den interest der schatkistbons verhoogd, daar de tegenwoordige interest te laag bleek te zijn om zoo veel vlottende schuld, als voor de behoefte der schatkist noodig is, in omloop te brengen en te houden. Van heden af geven de schatkistbons van een jaar 5½ per cent rente.

— De prins Bodisco, geattacheerd aan de russische legatie te Washington, is te Berlijn gepasseerd om zich naar St.-Petersburg te begeven. Hij is overbrenger van dokumenten, betreffende onderhandelingen, die tusschen de russische en noord amerikaansche regeringen gevoerd zijn.

— Als een gerucht wordt gemeld, dat in de Rijnprovinciën eene zekere agitatie heerscht ter gunste der westersche mogendheden. Vooral moet dit te Bonn het geval zijn, waar de studenten manifestatiën tegen Rusland gedaan hebben, terwijl te Mainz tusschen de oostenrijksche en pruissische soldaten een gevecht zou hebben plaats gehad.

— Generaal Canrobert is sedert eenige dagen ziek.

— Volgens de dagbladen van Bayonne is generaal Bosquet door den telegraaf naar Parijs ontboden. Men veronderstelt, dat dit geschied is met het doel om hem den grooten krijgsraad aldaar te doen bijwonen.

— De *Constitutionnel* deelt in eenen brief uit Weenen mede, dat het voorstel der westersche mogendheden om de Zwarte Zee voor alle oorlogschepen zonder uitzondering te sluiten, reeds in 1855 door de Porte goedgekeurd is, mits de inrigtingen voor de turksche zeemagt in de Zee van Marmora mogten blijven bestaan, welk voorbehoud door Frankrijk en Engeland billijk geacht is; tevens werd bedoeld, dat de uitsluiting van alle oorlogsvlaggen zich ook tot de zee van Azof moest uitstrekken, zoodat zij voor Rusland eene veel grootere opoffering zou zijn dan voor Turkije.

ENGELAND.

LONDEN, 5 Jan. De *Times* verkondigt, dat de eerste stap tot het aanknoopen der nieuwe vredesonderhandelingen door Rusland en niet door de westersche mogendheden gedaan is. Het genoemde blad zegt, dat het van uiterst groot belang is, het publiek met een feit bekend te maken, en het niet door Ruslands vrienden in den waan te laten brengen, dat het jongste voorstel van Rusland betrekkelijk het derde waarborgpunt een tegenvoorstel is op het voorstel waarmede Oostenrijk den graaf Esterhazy afgezonden heeft: immers deze gezant kwam eerst in het laatst van December te St.-Petersburg; en reeds in de eerste helft dier maand had de russische gezant te Weenen bij den oostenrijkschen minister van Buitenlandsche Zaken een stap gedaan, door de aanbieding van het bekende voorstel betrekkelijk de sluiting der Zwarte Zee voor oorlogschepen.

Verder verzekert de *Times*, dat de westersche mogendheden het nieuwe voorstel van Rusland zonder omslag afgewezen en kortaf geantwoord hebben, dat het haar niet geschikt scheen om tot grondslag voor onderhandelingen te strekken.

Dat voorstel is van Ruslands zijde ook aanbevolen als eene huldiging van Turkije's onafhankelijkheid en van het souverein gezag der Porte; immers het stelde de regeling der scheepvaart op de Zwarte Zee afhankelijk van regtstreeksche afspraken tusschen de beide oeverstaten, Turkije en Rusland, zonder oogenschijnlijke tusschenkomst der Westersche mogendheden.

Daartegen komt de *Times* op en geeft te kennen, dat Turkije zich-zelf niet kan redden, dat het zijns ondanks en zonder zijn toedoen moet gered worden; dat juist de zorg voor de onafhankelijkheid van dien »zieltogenden" Staat verbiedt deszelfs »veile of dweepzieke" bewindslieden over turksche belangen regtstreeks met Rusland te laten onderhandelen.

— Onder de geruchten betrekkelijk het plan voor den aanstaanden veldtogt behoort ook, dat de engelsche troepen in Azië alleen, de fransche in Europa alleen oorlog voeren zouden. Dit denkbeeld wordt door een der groote dagbladen van Londen, het *Daily News*, verworpen uit argwaan jegens de bondgenooten: immers naar de meening van dat blad zou het kunnen gebeuren dat, terwijl het engelsche leger naar verafgelegen streken van Azië gezonden wierd, Oostenrijk zich van het duurzaam bezit der Donau vorstendommen verzekerde en alsdan Frankrijk noopte om op onvoldoende voorwaarden vrede maken.

— Hoewel de opgave van den staat der Bank van Engeland op 29 December ll. weder ongunstig is, heeft haar bestuur nog niet, zooals door velen verwacht werd, noodig geacht tot verdere beperking harer voorschotten of tot verhooging van het disconto over te gaan. Doch de zekerheid zelve is voor den handel hinderlijk en er zullen, naar het oordeel der *Times*, nog wel een of twee maanden moeten verloopen voor dat die onzekerheid ophoudt.

— Volgens bijzondere mededeelingen uit St.-Petersburg, veroorzaakt de toenemende vermindering der gouden en zilveren muntspecien den minister van Finantiën zeer ernstige bezorgdheid. In weerwil van het strenge toezigt aan de grenzen, worden bij voortduring aanzienlijke hoeveelheden dier edele metalen heimelijk uitgevoerd. De smokkelaars genieten 4 a 5 p. c. provizie bij deze spekulatiën. De salpeter-prijzen zijn buitengemeen gerezen. De tolbeamhten aan de grenzen hebben, onder 's hands een wenk ontvangen, om den invoer van dit artikel gemakkelijk te maken en te bevorderen. Tengevolge van de vermindering van het zilvergeld laat de Regering thans kopergeld slaan ten bedrage van niet minder dan 3 millioen zilverroebels.

— Omtrent een vreeselijk natuurverschijnsel, dat de stad Herat in Persië heeft getroffen, leest men in de courant van Bombay, het verhaal van een reiziger, die Cachemyr had verlaten en over Perzië naar Europa met de karavaan van Ispahan over Schivaz terugkeerde.

»De karavaan bestond, zoo vervolgde de reiziger zijn verhaal, uit 174 kameelen en 110 paarden, 120 mannen, 11 vrouwen en 2 kinderen. Den negenden dag onzer reis daalden wij van de heuvels om de woestijn, die voor onze voeten lag, door te trekken; eensklaps werd de lucht bedekt door een dunnen nevelsluijer. Tot hiertoe hadden wij geen enkel voorteeken gezien van het fenomeen dat eenige uren later het drie vierde der karavaan verdelgde.

»De aanvoerder, Check Hadji, scheen ongerust; zijn aangezigt verdonkerde zich meer en meer naar gelang wij de laatste glooijingen der heuvelen afdaalden en op mijne vraag naar de reden zijner ongerustheid, antwoordde hij, dat het raadzaam zou zijn, een paar dagen achter de rotsen, welke hij mij aanwees, ons in veiligheid te stellen, wijl hij een orkaan vreesde en dat eenmaal in de woestijn er geen schuilplaats meer te bereiken was. Maar wijl de meeste reizigers zich tegen dit voorstel verzetteden werd de togt voortgezet.

»Den derden dag daaropvolgende schenen de dieren vreesachtig en ongerust, vooral de kameelen, zij slaakten een angstig geschreeuw en keerden telkens den kop links en regts en snoven de gloeijende lucht in, die op ons drukte. De halsaderen der paarden waren zeer gezwolle en velen dier arme dieren openden zich het vel met hunne tanden. 't Was de eerstemaal dat ik het zonderling schouwspel zag van dieren die zich-zelven de ader openden om zich daardoor verligting te verschaffen.

»Eensklaps werd een ratelend geluid gehoord, als dat des donders, 't welk door het zwerk van het zuidwesten naar het noordoosten rolde. Dat geluid duurde eenige sekonden en werd onmiddelijk door een flaauw koeltje gevolgd dat evenwel spoedig sterker werd. Na verloop van een half uur was dat koeltje in een orkaan veranderd, de voorlooper van den simoen. De zon werd geheel door roodachtige nevels omsluijerd. Daarop verhieven zich dwarlend wolken fijn stofzand en tamelijk grove kiezel, die alles op hunnen weg verscheurden. Van verscheidene kameelen werden de zadels afgerukt. Maar het vreemdste schouwspel was dat gazellen, struisvogels, antilopen, hyena's en zelfs tijgers verschrikt door elkander voor den orkaan de vlugt namen. Ook onze lastdieren holden in wanorde voort en schenen geen last te torschen.

»Ik kon slechts met de grootste moeite ademhalen, want wij waren in een dampkring van zand en keisteentjes, die ons het aangezigt verschenden en onze ledematen kwetsten. 't Was niet mogelijk op tien schreden afstand van zich te zien. Te midden dier verschrikkelijke vlugt, klonken op nieuw in de lucht donderende slagen; de dieren niet langer kunnende tegenstand bieden, houden plotseling stand, strekken zich uit op den bodem met den kop onder den wind en schijnen zich tot schuilplaats een gat in het zand te willen delven om er in te kruipen.

»'t Was een plegtig oogenblik, die halte, waarbij ieder slechts aan zich-zelven dacht. Men hoorde noch geschrei noch klagt. Mijn kameel had zijn neus in het zand gestoken. Ik had een schuilplaats gezocht onder het doek mijner bagaadje, zoodat ik ten minste, hoewel zeer moeijelijk, de lucht kon inademen, die mijn mond en mijne ingewanden verschroeide. Gelukkig had ik in mijn bereik eenige granaatappels en citroenen, waaraan ik gulzig zoog. Eindelijk, na een uur van onbeschrijfelijken angst, had de orkaan uitgewoed, en de lucht werd van lieverlede helder en frisch.

»Maar hoe groot was mijne ontzetting, toen ik mij opgtte! Van de 174 kamelen waren er slechts 28 in leven gebleven. De paarden waren gestikt, en van de 102 personen hadden slechts 19 overleefd. De Cheik Hadje was verdwenen.

»De nog levende lastdieren waren schier geheel in het zand begraven, de overigen letterlijk verzwolgen. De karavaan, die twee uren vroeger een linie van 3 mijlen lengte besloeg, was hier en daar verspreid en men erkende slechts aan de zandhoopen de daaronder bedolven dieren.

»Er was niet aan te denken om de dooden op te graven of de goederen en bagaadjen te redden: tijd en armen ontbraken, en bovendien, men moest ten spoedigste Yzed zien te bereiken, ten einde aan de dieven en roovers te ontkomen, die de karavanen volgen om ze te bestelen."

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 6 Dec. Veertien dagen geleden, toen ieder aan den vrede geloofde, hoorde men ter naauwernood naar de twijfelaars of pessimisten (zooals men ze noemde) die het voortzetten van den oorlog zeer waarschijnlijk vonden. Nu voorzegt ieder een grooten veldtogt met de Lente in de Oostzee, Polen en op nog andere punten. Onze officieren rekenen er op niet onzijdig te zullen blijven en velen hunner houden het voor zeker dat hun degen weldra uit de scheede zal gaan. In de bureaux van den staf is men druk bezig en de provinciale besturen zijn in stilte gewaarschuwd dat elken dag bevelen kunnen komen om den landweer te versterken. In de hoogere kringen gaat men voort om de weldaden des vredes te roemen en openlijk te verklaren, dat de strikste onzijdigheid door Pruissen bewaard zal worden. Doch die taal lokt verschillende en soms zeer levendige kommentariën uit. Overal steekt de russische partij het hoofd op; men hoort er met minder terughoudendheid naar, en beantwoordt haar met voorkomenheid, terwijl men de ijverzucht en den spijt niet verbergt, die de houding van Oostenrijk te Berlijn verwekt. Kortom, men spreekt op oorlogzuchtigen toon woorden van vrede, en berekent met vooringenomenheid voor Rusland de kansen, die dat rijk nog openstaan om met voordeel den strijd te verlaten, dien het heeft uitgelokt.

Ook de westersche diplomaten deelen de overtuiging, dat een derde veldtogt onvermijdelijk is. Zij tellen de vloten, die Engeland tegen de russische kusten zal afzenden, de schoone regementen, waaraan Frankrijk op nieuw den weg naar Eylau en Friedland zal wijzen, vermeerderd met de door Sardinië, Zweden en Oostenrijk beloofde troepen... bij al die verwachtingen wordt van Pruissen niet gerept. Men denkt wel aan die mogendheid; maar zwijgt uit vrees van te veel te zeggen.

Tot welke partij men ook behoore, men zal altijd moeten erkennen, dat de onzijdigheid van Pruissen onmogelijk blijft van het oogenblik, dat de vaandels der geallieerden op het kustland der Oostzee zullen wapperen. Dit is ten minste de heerschende meening, zelfs onder de ministers, en die veldtogt bepaald zijnde, kunnen de gevolgen gemakkelijk berekend worden. Het oorlogstooneel naar Koerland over te brengen, is geheel Europa in vlammen zetten, en Duitschland zal dan te laat betreuren, van in 1853 niet krachtiger tusschen Rusland en de westerschen getreden te zijn.

— De vredespartij heeft met smart en verwondering het koude onthaal vernomen, dat graaf Esterhazy bij keizer Alexander ondervonden heeft. Toen hij dien vorst het ultimatum overhandigde met verzoek om de eervolle voorwaarden aan te nemen, waaraan Keizer Frans-Jozef niet voornemens was af te gaan, antwoordde de Tsar geen woord op deze eerbiedige maar krachtige mededeeling en bepaalde zich er bij, om den graaf naar zijn reis en de gezondheid zijner familie te vragen, en na een tweede vruchtelooze poging om ophelderingen te erlangen, verliet de graaf het paleis. Het gevolg dezer zamenkomst heeft in St.-Petersburg veel indruk gemaakt, en de tijding, dat graaf Esterhazy niet geslaagd is, zal ook in Duitschland de gemoederen verontrusten. Hoewel de hardnekkigheid des keizers in Petersburg niet algemeen wordt toegejuicht, blijkt het toch met zekerheid, dat de oorlogspartij de overhand heeft.

De oostenrijksche voorstellen toch zijn een ultimatum, in al de kracht van het woord. Door Oostenrijk met goedvinden der westersche mogendheden aangeboden, stellen die voorstellen een *casus belli* daar, dat wil zeggen dat keizer Frans-Jozef verklaart de aan Rusland aangeboden voorwaarden goed te keuren en 't als zijn pligt beschouwt, die met alle beschikbare middelen te ondersteunen; aan Rusland alleen de verantwoordelijkheid van zijn onredelijke weigering latende. Pruissen heeft zich over die voorstellen niet uitgelaten, en heeft er zich toe bepaald om den Tsar uit te noodigen, zich met de oorlogvoerende magten te verstaan.

Er valt niet aan te twijfelen dat Oostenrijk zijn bondgenooten met kracht ondersteunen zal. De terugroeping van zijn gezant, op 16 Januarij bepaald, zal het teeken zijn om het leger op voet van oorlog te brengen, en men verwacht een keizerlijke proklamatie waarbij de redenen ontwikkeld worden, die het deelnemen aan den oorlog wettigen. Het grootste gedeelte der duitsche Staten zal dat voorbeeld volgen; de anderen door Pruissen beheerscht, zullen toezien.

Als de breuk volkomen is, zal Frankrijk ter beschikking van Oostenrijk en diens duitsche bondgenooten een leger van honderd duizend man stellen, dat zich aan den boven Rijn verzamelen en de rivier overtrekken zal, zoo spoedig de omstandigheden het vereischen. [illegible] België en Nederland zullen onzijdig blijven, want als het

werken voor Frankrijk, is het voor deze mogendheid van belang die landen ongemoeid te laten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 8 Januarij.

GETROUWD (3 Jan.): A. Arends, wed. met A. C. Christoffels.

OVERLEDEN (2 Jan.): M. C. le Bas, wed. N. D. Delacour, 71 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		5 JAN. 4½ u. gebl.	7 JAN. 4½ u.			gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	63	62⅞	à	63	62⅞
Dito Dito	3 ″	74⅛	74⅛	″	$74\frac{5}{16}$	
Dito Dito	4 ″	92⅝	92⅝	″	$92\frac{11}{16}$	92½
O. I. Leening 1844	4 ″	$92\frac{1}{16}$		″		
Amortisatie	3½ ″			″		
Handel-Maatschappij	4½ ″	128¾		″		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ ″	100		″		
Dito Hollandsche dito				″		
Obligatiën	4½ ″			″		
Maatschappij van Weld.	4 ″	99⅞		″		
Aand. Ned. Bank.	″	76		″		
België, Certifikaten	2½ ″			″		
Dito *Rothschild*	2½ ″	$50\frac{5}{16}$	$50\frac{5}{16}$	″	$50\frac{5}{16}$	$50\frac{5}{16}$
Frankrijk, Obligatiën	3 ″			″		
Spanje, Onbep. Stukken	1¼ ″	21⅝	21¼	″	$21\frac{5}{16}$	21¼
Nieuwe	3 ″	39¾	39½	″	$39\frac{11}{16}$	39½
Binnenlandsche	3 ″	34⅝	$34\frac{9}{16}$	″	$34\frac{7}{16}$	34⅜
Cert. Coup. Sp. Com.			4⅝	″		
Amortisable Schuld		7¼	$7\frac{1}{16}$	″	7⅛	
Portugal, te Londen	3 ″	41¾	41⅜	″	41⅜	41⅜
Dito Uitgestelde			19	″		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 ″	100½	100¼	″	100⅝	
Dito A°. 1828—1829	5 ″	99⅝	99¼	″		
Negot. 1831 en 1833	5 ″		80	″	80¼	
Nieuwe Engelsche	4½ ″	86⅛	86⅛	″		
Negot. 1840	4 ″	74¼	74¼	″	74⅝	
Dito *Stieglitz*	4 ″	73⅛	73⅜	″		
Dito Nieuwe	4 ″			″		
Certifikaten te Hamburg	5 ″		80¼	″		
Inschr. op 't Grootboek	6 ″			″		
Dito Certifikaten	6 ″			″		
Polen, Obligatiën	4 ″			″		
Aandeelen 1835			140	″		
Oostenrijk, Metalliek	5 ″	63⅝	63⅝	″	63½	$63\frac{7}{16}$
Dito Nationale	5 ″	66¾	66½	″	66⅝	$66\frac{9}{16}$
Dito 1847	2½ ″	$32\frac{11}{16}$	$32\frac{9}{16}$	″	$32\frac{11}{16}$	
Dito 1851 en 1852	2½ ″	$32\frac{11}{16}$	$32\frac{9}{16}$	″	$32\frac{11}{16}$	
Dito Nieuwe	5 ″	73⅞	$73\frac{9}{16}$	″	$73\frac{11}{16}$	73⅝
Dito 1854	5 ″	73⅞	$73\frac{9}{16}$	″	$73\frac{11}{16}$	73⅝
Weener Bank	5 ″			″		
Dito	4 ″			″		
Aand. met Loting fl. 250	f			″		
Nieuwe dito 1854			273	″		
Pruiss. Aand. 1854	3½ ″		195½	″		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.	″			″		
Dito Orig.				″		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 ″			″		
Sardinië, te Londen	5 ″			″		
Denemarken, dito	3 ″			″		
Louisiana, te Londen	5 ″			″		
Brazilië	5 ″	97½	97⅝	″		
Dito 1843	5 ″		96⅞	″		
Mexico, te Londen £ 100	3 ″	$19\frac{15}{16}$	$19\frac{9}{16}$	″	19⅝	
Dito Onbepaalde	3 ″	19⅝	19½	″		
Peru	4½ ″		72	″		
Grenada, dito à £ 100	2½ ″	18⅞	18⅝	″	18¾	
Dito Uitgestelde				″		
Ecuador		3¼	3¼	″		
Venezuela, te Londen	4½ ″	25¼	25⅜	″		
Dito Uitgestelde	1½ ″		$10\frac{15}{16}$	″	$11\frac{1}{16}$	
Grieken, Bl. à £ 100	5 ″			″		

Q. 5 pc. Stiegl. 79¾, ⅞; id. 5 pc. N. 81; Ven. onb. 25, ½; Ecuador onb. 3¼.

Binnenl. fondsen waren heden bij vrij levendigen handel prijshoudend. Russ., portug. en oostenr. fondsen aangeboden. In spaansche fondsen was veel handel, zonder dat prijs veel varieerde. Zuid-amerikaansche met weinig handel gedurig ter markt.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt., Prolongatie 3 pCt. Diskonto 4 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55⅝	Livorno	2/m	f 39
″	zigt	″ 55⅞	Napels	″	″ 87
Bordeaux	2/m.	″ 55	Petersburg	″	″ 1.69
″	zigt	″ 55½	Weenen	6/w.	″ 31⅝
Madrid	3/m.	″ 241	Augsburg	″	″ 85½
Cadix	″	″ 241	Frankfort	″	″ 98⅝
Seville	″	″ 240	Hamburg	2/m.	″ $34\frac{15}{16}$
Bilbao	″	″ 240	″	zigt	″ $35\frac{3}{16}$
Lissabon	″	″ 41½	Londen	2/m.	″ 11,65
Porto	″	″ 41¼	″	zigt	″ 11,77½
Genua	2/m.	″ 45⅝	Rotterdam		″ ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 7 Jan. Belg. leen. 2½ pc. 54, Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 94; Spanje 1—3 pc. $21\frac{1}{16}$; Binnenl. 3 pc. 34⅛; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 66⅝

PARIJS, 7 Jan. Fransche 4½ pc. 91.25; 3 pc. 63.35; 3 pc. Spanje 34; id. 1 pc. 21; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 82.

LONDEN, 7 Jan. Consols 86¾, 3 pc. Spanje buitenl. 38¼; 1½ pc. dito 21; Comité-Bewijzen 4½; Passive 7⅛. 5 pc. Rusl. 95; 4½ pc. dito 86; 4 pc. Holl. 94¼; 2½ pc. id. 63½; 5 pc. Sardinië 81½; Brazilië 97½; 4½ pc. Peru 74; Gren. uitg. 6½; id. werk. 19¼; 3 pc. Mexiko 19¾; Turkije —; 4 pc. Portugal (N.) 41½; Ecuador 4⅞; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 7 Jan. Met. 5 pc. 73⅞; id. 4½ pc. 64½; Bank-Aktien 920; Wissel op Londen 10.50; Amst. ——; Parijs 129⅝; Goud 15; Zilver 10¼; Nieuwe Leening —.

BERLIJN, 7 Jan. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 95¼.

HAMBURG, 7 Jan. Spanje 3 pc. 32¾; id. 1 pc. 20¼; Rusl. 5 pc. —; 3 pc. Mexikanen —; 5 pc. Sardinië —; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—; Weenen —.—.

FRANKFORT, 7 Jan. 5 pc. Met. 66¼; 1 pc. Spanje binnenl. $21\frac{5}{16}$; id. 3 pc. 34; Wissel op Londen 3/m. 118½; Parijs 93⅝; Weenen 107½; Amsterdam —.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 26,70	a —	Pruissische	f 34½	a —
Napelsche	- 26,15	,, —	Spaansche	- 2,42½	,, —
D.v. in £St.	- 11,70	,, —	Hamb. Russ.	- 34	,, —
Eng. Russen	- 11,70	,, —	Russ. in Z. R.	- —	,, —
Fransche	- 55¼	,, —	,, Pap. ,,	- —	,, —
Belgische	- 55⅝	,, —	Pools. in Fl.	- 27	,, —

Nat. Met. f 29.80. Spanje Buitenl. f 11.70. Portug. f 11.70.

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à f 10 per Stuk	f 9,70	a 9,80
Oude Gerande Dukaten	″ 5,55	″ 5,65
Wigtige Souvereinen	″ 11,75	″ 11,85
″ Pistolen	″ 9,55	″ 9,6
Stukken van 20 Francs	″ 9,30	″ 9,40

Baren Goud en Specien à f 1442,60 per Ned. ℔ fijn 11 a 11½ pc.

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	f 2,55	à 2,60
Stukken van 5 Francs	″ 2,33	″ 2,36
Brabandsche Kroonen	″ 2,65	″ 2,70
Fransche	″ 2,70	″ 2,75
Pruissische Daalders	″ 1,74	″ 1,77
Zilver 1000 à 980	f —,—	à —,—
″ 900 ″ 700	″ 104,20	″ 104,70

OOSTENRIJKSCHE AANDEELEN à Fl. 250 van 1854. — *Derde Uitloting van 12 seriën, welke heeft plaats gehad te Weenen, den eersten Januarij* 1856.

Serie 155	1252	1416	2506
762	1316	1981	2543
977	1375	2040	3964

De trekking der prijzen geschiedt den eersten April aanstaande.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 7 Januarij.

Tarwe tot verhoogde prijzen met veel handel aan konsumptie: 130 ℔ b. Poolsche f 630; 129 ℔ dito f 620; 126 ℔ dito f 610; 127 ℔ gering dito f 570; 127 ℔ Rijn f 514; 126, 127 ℔ dito f 514, 520.

Rogge bij partij mede hooger verkocht, 118, 120 ℔ Pruissische f 281, 390; 121 ℔ Norder f 396.

Garst f 3 hooger, 109 ℔ Rostocker f 270.

Haver en Boekweit zonder handel.

Koolzaad. Elve 87, Oost-Vriesch 94. *Raapolie* op 6/w. f 59½; Vliegend f 58; 1° Mei ek. f 56, ¼; Sept., Oct., Nov. en Dec. f 49 ¼ *Lijnolie* op 6/w. f 44¾; Vliegend f 43½; 1° Maart f 43¾, 4; April f 44, ¼; Mei ek. f 44¼, ½, *Hennepolie* op 6/w. f 53¼; Vliegend f 52.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

HELVOET, 7 Jan. Johannsen, Humboldt, New-York, L. v. Brouwershaven.

UITGEZEILD:

HELVOET, 5 Jan. Scharper, Erasmus, Batavia. — 7 Jan Koens, Pieter Corneliszoon Hoeft, Visser, Jeannette, en Bakker, Henriette Maria, alle 3 Batavia.

Voor de Syrische Missie.

Van B. M. f 5

Voor de Armen van Schokland.

Van B. M. f 5.

Advertentiën.

(1669) GETROUWD: J. P. LöBLER
met
M. A. J. SPARMAKERING.

ZUTPHEN, 7 Januarij 1856.

(1666) Bevallen van eene welgeschapen *DOCHTER*, S. A. STRAMAN-KOK.

DELFT, den 6 Januarij 1856.

(1654) Heden middag overleed tot onze innige droefheid, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten der stervenden, onze veel geliefde jongste Zoon HENRICUS, in den nog jeugdigen ouderdom van bijna 21 jaren.

SNEEK, den 31 December 1855.
A. HOMAN.
R. HOMAN, geb. POTMA.

Een R. K. Jongeling, die nu vier achtereenvolgende jaren in het vak van **Horologiemaker** is werkzaam geweest, zag zich gaarne bij een Meester geplaatst, waar hij zich, bij eenige verdiensten, in alle werk[illegible] kan. Brieven *franco* onder Lett. B. bij den Heer [illegible] H. VAN DEN BOOM, Boekhandelaar te Helmond. (1662)

Lees Hier.

Te Koop: Een bijna volledig stel van den **Godsdienstvriend** van af het jaar 1818 tot 1856; dus 38 Jaargangen met twee deelen bijdragen, waarvan 18 jaargangen en de bijdragen schoon ingebonden zijn.

Te bevragen en nadere inlichtingen te bekomen met *franco* brieven onder Lett. M. W. bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Boekhandelaar te Amsterdam. (1667)

CONCERT,

ten voordeele der armen van de

VEREENIGING VAN DEN H. VINCENTIUS VAN PAULO,

Op Woensdag den 16 *Januarij*,

des avonds ten 7 ure,

in de Zaal van het PARK,

onder leiding van den Wel-Edelen Heer J. B. VAN BREE.

Eerste Deel.

Das lied von der Glocke . . . . . A. ROMBERG.
Psalm (84) . . . . J. B. VAN BREE.

Tweede Deel.

Christus am Oelberge . . . . . . L. VAN BEETHOVEN.

De gelegenheid ter inteekening is mede opengesteld a f 2, bij de Heeren THEUNE & CIE. en TH. J. ROOTHAAN

Ten opzigte der Rijtuigen wordt men verzocht zich te gedragen volgens het reglement, daarvoor door de Policie vastgesteld. (1670)

(1664) Bij Gebr. VAN LANGENHUYSEN, te 's Gravenhage, is van de pers gekomen en wordt alom verkrijgbaar gesteld:

DE TWEEDE DRUK VAN

Christus Jesus, de éénige middelaar Gods en der menschen. Leerrede over I Tim. II : 5, door A. FRENTROP Naar aanleiding van *H. Zaalberg's* feestrede, gehouden den 31 October 1855, ter gedachtenis der Kerkhervorming, à 30 Cents.

(1669) Bij Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch, zijn voorhanden en bij hunne gewone correspondenten verkrijgbaar:

Over de Oude en Nieuwe Scholen, door J. W. KARL, uit het Hoogduitsch . . . . f 0.60

Geschiedenis der Katholieke Kerk, door CL. SIEMERS, uit het Hoogduitsch vertaald en bewerkt door een R. C. Priester . . . . f 0.90

Trésors Cachés dans les œuvres de St. François de Sales, par le Père J. M. FÉLIX SIMOUNET, 460 pag. gr. 18°. . . . . f 1.00

La Religion dans le temps et dans l'éternité, par Mgr. GAUME, 242 pag. gr. 18°. . . . f 0.80

Tractatus de parocho ubi et de Vicariis parochialibus necnon Monialium, Militum et xenodochiorum Capellanis, auctore D. BOUIX, 8°. . . . f 3.50

Catéchisme de Constance,

entrétiens familiers en forme de Catéchisme d'un Curé de campagne avec la jeunesse, 4 vol. 12°. f 4.00

Mémorial du Prédicateur ou recueil des divers sujets du dogme et de la morale catholiques appropriés à la chaire, par l'abbé HABERT, 2 vol. 8°. f 6.75

Le Saint Évangile de J. C., expliqué en méditations pour chaque jour de l'année, par le R. P. ANT. BOISSIEU S. J. 3 vol. 12°. . . . f 3.00

En zijn bij denzelfden van de pers gekomen:

De Navolging van Christus, naar den Latijnschen tekst, door P. L. VAN KESSEL, K. Pr. Nieuw herziene druk, met Gebeden onder de H. Mis, Litaniën voor elken dag der week en Oefeningen voor den H. Kruisweg, 474 pag. in 24° in basaan . f 0.60

Volksboek ten tijde van de veertigdaagsche Vaste of dagelijksche Overwegingen over het lijden van Jesus, door den Eerw. Pater IGNATIUS, Passionist . f 0.40

De tarwe der uitverkorenen of Bereidingen en Dankzeggingen voor en na de H. Communie, door CL. AROISENET . . . . f 0.40

De **Boekwinkel** van C. L. VAN LANGENHUYSEN op het Singel bij de Bulkesluis, is **verplaatst** en **vereenigd** met den **Boekhandel** in het huis op het Singel, hoek Beulingstraat, JJ 483.

Aan de menigvuldige bestellingen zal ten spoedigste worden voldaan.

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.